

peruenit: vbi castra metatus
præfinitum pugnae diem
expectabat. Interea plebeia
quædam virgo, nomine De-
monice, amore barbari cap-
ta, prodituram se ei Ephe-
sum promissit, si torques &
monilia pro mercede da-
rentur. Ad hanc Brennus,
in certo loco susceptam,
subditos duxit: & quicquid
haberent auri, in gremium
auaræ coniecerent, impe-
rauit. Qui cum imperium
exsequerentur, Demonice
præ auri in se coniecti mul-
titudine, obruta & extincta
est.

Σταθεῖς ποτὶ διακομῆς ὑπὸ
ἱεροκλῆς, ἔειπεν ἠδὲ τῶν τοῦ εἰς τὸς
Ἰενοκράτους κλέπτους, κατε-
ψήσας μετῆκεν, εἰπὼν, Ἵ ἐκείτω
δ' εἶν μὴ ἐπιδοῦναι.

Cum aliquando passer
accipitri futurus præda se
in Xenocratis sinum abdi-
disset, textit eum ac fouit,
dicens, Non oportere sup-
plicem prodere. Huc per-
tinet versiculus:

μηδ' ἐκείτω ἀδικεῖν, ἐκείτω ἱεροί
τε καὶ ἄγνοι:

Non violandus erit supplex,
sacer esse putetur.

Μετὰ τῷ Ἰλίου πόρῃσι
ἔξεβροθῆν Διοκλήδης εἰς Λιβύ-
ω, ἐνθ' ἂν Λύκω Ἰω βασιλεύς,

ἔδ' ἔχων τὰς ξένους Ἄρει τῷ
πατρὶ ἦειν. Καλλιρῆ δὲ ἡ θυ-
ράτῃς ἱεροκλῆσαι Διοκλήδης τὸν
πατέρα πρὸς δόκει, ἔτ' Διομή-
δην ἔσωσε, λύσασα τὰ δεσμῶν. ὁ
δὲ ἀμελήσας τὸ διεργεῖν δ' ἔ-
κείτω, ἀπέπλοσεν ἡ δὲ βροχὴ ἐπι-
λάτῃσσι τῆς ἀπεδοσίας δίκην
δοῦρεα.

Post Ilii excidium Dio-
medes in Africam maris flu-
ctibus eiectus est. Regnabat
autem ibi Lycus, qui pere-
grinos, de more, patri Marti
immolabat. Sed filia eius
Calliroe Diomedis amore
capta, patrem prodidit, &
Diomedē vinculis exsoluit.
Hic vero, benefactricis nul-
la ratione habita, auctus
cum esset, Calliroe fune sibi
mortem consciscens, poenas
proditionis dedit.

Locus XL.

D E H O N O R E
L I T E R I S E X H I -
b i t o .

Κωβίλου υἱὸς Ἀλεξάνδρου
τῷ μεγάλῳ ἀποσενεχθέν-
τος, ἔ πολυτελέστερον ἔδεν ἐφά-
νη τοῖς τοῦ Δαρείου χρηματῶ καὶ
τοῖς ἀποσενεχθῆσιν παραλαμβάνου-
σιν, ἠρώτα τὰς Φίλιππος, ὅτι δοκίμη
μέγιστα τὸ ἀξίον ἀποδοῦναι εἰς αὐ-
τὸ κατὰ τὸ δῶ. πολλὰ δὲ πικρῶν
λεχθῶν, αὐτὸς ἔφη τὴν Ἰλιάδα
φρασεῖσιν, ἐν τῷ αὐτῷ κατὰ τὸν μέτρον.

Cum ad Alexandrū ma-
gnum

gnum scriuolium delatum
esset, quo inter Darii opes
nihil pretiosius reperitū est,
interrogauit amicos, in quē
vsuum destinandum esset,
Aliis aliud suadentibus, di-
xit, Huic optime seruanda
dabitur Ilias Homeri. Sen-
tiens nullum esse thesaurū
Homero pretiosorem.

Αλκιβιάδης ἀποστειλὼν δι-
δασκαλείαν, βασιλεύειαν Ἰλιάδου
ἦται. Ἐπεὶ δὲ διδασκαλοῦ μηδὲν
ἔχον Ομηροῦ φήσαντος, ἐν τῆ-
ψας αὐτῷ κήρυλλον παρήλθεν.
δηλῶν, ἢ μὴ αἰεὶ τὸ Ομηρον ἐν
χερσὶν ἔχοντα, αἰαιδῶς τὴν ἀμ-
μωτα διδάσκειν.

Alcibiades ludum litera-
rium ingressus, poposcit Ili-
adem Homeri: cum autem
ludimagister negasset sibi
quicquam esse Homeri,
impexit illi pugnū & abiit.
Declarans eum impuden-
ter docere literas, qui non
semper Homerum in ma-
nibus haberet.

Σιγισμυνδὸς ὁ αὐτοκράτωρ
ἄσπερ αὐτὸς τὴν παιδείαν ἀπέ-
πειθεῖ ἐπαίειτο, οὕτω καὶ ἄνδρας
τῶν τὴν παιδείαν πετυχηκότων αἰεὶ
διερχομένων ἐπέειπε. Ἐπειδὴ ἔνεχε
ἰσὺς τὴν Γερμανίας δόξαν τὴν
ἐπιμύμητον, ἢ μὴ, ἔφη, τοῦς
ἐμείνας ἀγαπήσει, ἔς ἢ φύσις τῶν
ἄλλων ἀσέβησεν ἢ θεοῦ;

Sigismundus imperator,
vt ipse eruditionem ama-
uit, ita viros eruditione præ-
stantes, semper ornare stu-
duit: Quo nomine cum a
Germaniæ principibus ob-
iurgaretur, quod homines
obscuro genere natos foue-
ret, Quid ni, inquit, eos a-
mem, quos natura cæteris
antecellere voluit?

Αλφονσὸς ὁ Ἀρραγωνίαν βασι-
λεὺς, πυνθανόμενος ἵνα τῶν
Ἰσπανίας βασιλέων εἰρηκέναι,
οὐ πέπεισεν τῶς ἄνδρας ἀρχόντας
ἀγαθὰ ἐπίστασθαι, ἐφθραξάσθαι,
ἐπιπύττω τὴν φωνὴν τοῦς, ἀλλὰ
μὴ ἀνθρώπους εἶναι.

Alphonfus Aragonum
rex cum audiuisset, quendam
ex Hispaniæ regibus dixisse,
Non decere principes vi-
ros scire literas, Exclamauit,
eam vocem bouis esse, non
hominis.

Locus XLI.

DE MEDICI-
N A.

ΝΙΚΟΛΗΣ ΤΩΣ ΙΑΤΡΩΣ ΟΥΤ-
ΧΕΙΣ ἔλεγε, ὅτι τὸς μὲν δι-
τυχίας αὐτῶν ὁ ἥλιος ὀραῖ, τὸς δὲ
ἀποτυχίας ἢ γὰ κελύπτει.

Nicocles medicos felices esse dicebat, quoniā successus quidem ipsorum sol

intuetur, errores autem terra operit.

Στρατωνικὸς ἰατρὸν κλαυδίων ἐλεγχε, ἐπιμνήσας τὴν ἐμπειρίαν, ὅτι ἐκ εἰσλήθης ἀρρώστους κατασπῆσαι, τὰ γὰρ αὐτοῦς ἔζη ἀπαλλοτρίων.

Stratonicus adulans medico, dicebat: Laudo tuam experientiam: quia non finis infirmos computrefcere, statim eos a vita liberans.

Σοφὸς ἀγούσας παρὰ ἰδιώτης ἰατροῦ, ὅτι γέρον γέροντας, ἔφη. ὅτι σοὶ ἐξησται μὲν σοὶ ἰατρῶν.

Sapiens quidam cum imperitus medicus ei dixisset, Senex factus es, respondit: Quia non vsum te medico.

Δημόκριτος εἶπε, καὶ ἰατροῦν ἐ φίλον οὐ τὸν ἥδιον, ἀλλὰ τὸν ὠφελιμώτερον ἐκλέγεσθαι δεῖν.

Democritus dicebat, Et medicum & amicam, non iucundiozem, sed vtiliozem eligendum esse.

Πλάτων λέγειν εἰώθειν. Ὅταν τις παρὰ τῶν εἰμαρμένην τὰ σώματα φέρη φαρμακείας, ἀμφοτέρωθεν μεγάλα καὶ πολλὰ ἐξ ὀλίγων νοσήματα φιλεῖ γίνεσθαι. παρὰ τῶν γὰρ εἰν δεῖ ἀφίπτως πᾶν τὰ βλαῦται.

Plato dicere solebat: Cum quis præter fatum corpus pharmacis corrumpit, simul ex paruis magni, & ex paucis multi morbi oriri solent. Ideo diæta conueniente initia morborum curare oportet.

Ἀρχομένων τῶν νόσων, ἡ βέλτερος κινεῖν, κινεῖ ἀκμαζουσῶν δὲ, ἡ συχίαν ἔχον βέλτερος ἐστὶν Ἱπποκράτης ἔφη.

Morbis incipientibus si quid mouendum videtur, moue: Vigentibus vero, melius est quiescere: dixit Hippocrates.

Δημοθένης εἶπεν, ἀριστὸς ἐστὶν ἰατρὸς, ὃς τὰς ὑπὸ τῶν ἐσπερων ἀπεγνωσμένους ἀναλαμβάνει.

Demosthenes dicebat, optimus medicus est, qui ab aliis desperatos refocillat & sanat.

Παυσανίας κροῖσπον ἐλεγχε βδοτον ἰατροῦ εἶναι, τὸ μὴ κατασπῆναι τὰς ἀρρώστους, ἀλλὰ τὰ γὰρ πάντα.

Croispon censebat cum medicum esse optimum, qui non sineret ægrotos extabescere, sed quam primum sepeliret.

Ἀξιολογώμενον εἶναι τὸ βασί-

Βασιλείς· Ούτε Φοικτεόν πάν-
τη τῶν τέχνῳ, ἔτ' ἐπ' αὐτῶν
πάσας ἡς ἐλπίδας ἔχον ἀπο-
λεθον. ἀλλ' ὡς κερκεμεθα μὲν
τῇ γεωργικῇ, αὐτὸ μὲν δὲ πα-
ρα ἔ' ἡεῦ τὸς κερκεῖς· κ' τῶ
κυβερνητῇ μὲν τὸ πηδάλιον ἐπι-
αξέπομθα, τῶ ἡεῦ δὲ αἰεσοδύχο-
μεθα οὐ ἔ' πελάγους ἀποσπῆ-
ναί. ἔτω ἔ' ἰατρὸν εἰσαγγήντες
τῆς αἰεῖς ἡεῦ ἐλπίδος μὴ ἀφι-
σώμεθα.

✱ Memoria dignum est il-
lud Basilij dictum. Neque
profus fugienda est ars me-
dica, nec omnem in ea spem
collocare debemus. Verum
vt agriculturam exercemus
quidem, petimus autem
fructus a Deo: Et guberna-
tori quidem committimus
te monem, Deum autem
obsecramus, vt e pelago ser-
uemur: sic etiam introdu-
centes medicum, in Deum
spere ne de sinamus.

Ο αὐτὸς ἔλεγεν· Ἀνεπιστή-
μων ἰατρὸς αἰεῖς κέρμονος εἰ-
σιών, αὐτὸ ἔ' εἰς ὑγείαν αὐτὸς
ἐπανήχθη, ἔ' τὸ μικρὸν λείψα-
νον τῆς δυνάμειος ἀφαιρέϊ-
ται.

Idem dixit: Imperitus
medicus ad ægrotos ingres-
sus, pro restitutione ipso-
rum in sanitatem, exiguas
etiam virium reliquias ad-
imit.

Ἰατρὸς ἡς ἀνθρώπων ἀνείρω-
τως ἔχον ἰατρικὴν φάρμακον, ὃ
κερκεμεθίος ὁ κέρμονος ἀνείρω-
θε. οὐκ εἴη δ' ὑπερὸν τῶν αὐ-
τῶν νόσον ἀναδραμεῖν κ' τὸ τε
ὁ κέρκως ἔχον αἰεῖς τὸ αὐτὸ
φάρμακον, ὃ αἰεσοδύχο
κατέφυγτο. ἀλλ' ἐπεὶ ἔ' ἡ
δύχο ἰατρικῆς, τὸν ἰατρὸν μέλα-
περὶ ἀνείρωθ' ἐπὶ τῶν ἀνείρωθ' ἢ τὸ
αὐτὸ φάρμακον, ὃ αἰεσοδύχο
νόσημα ἐθεράπειουσι, ἰὸν αὐτὸ
μῶλλον λυπεῖ, τῆς δ' ἔ' αἰεῖον
ὁ ἰατρὸς ἀνείρωθ' αἰεσοδύχο
ἐλ-
λων ἔ' ἡ· ὁμοιωθῶ μὲν τὸ αὐτὸ
φάρμακον κερκεμεθίος, ἀλλ' ὅτι
ἔ' ἡ οὐ σὺν παρῆχον, μὴ δὲν ἀφέ-
λησε. διδόντων ἔ' ἰατρῶν εἶναι
φάρμακον δίδου, ἐπισπῆχον
ὅτι τε κ' πῶς δίδου κερκε. τῶ
μὲν γ' νεώτερον κερκεμεθίος ὄντα,
πολλὰ κίς αἰεσοδύχο ἔ' ἀπῆχον
κέρκε τῶν αἰεῖον, τὰ ὑδία οὐ σὺς
ἀφελουῖται, ὃν κέρκων ἔ' ἀ-
εῖος ἔ' ἡ.

Medicus quidam ægro-
tanti dederat pharmacum,
eoque sumto conualuerat
ægrotus. Euenit autem vt
aliquanto post idem morbo
recurreret: ægrotus cum ad
idem pharmacū, quo prius
conualuerat, confugeret,
nec sentiret remedium, ac-
cerfit medicum, admirans
qui factum esset, vt eadem
medicina, quæ prius depul-
lisset morbum, postea mag-
gis aggrauaret? Huius rei

causam medicus festiue indicans respondit: Fateor quidem idem fuisse phar macum: sed ideo non profuit, quia ego non dedi. Sentiens medicorum esse, pharmaea dare, qui norunt quādo & quomodo danda. Quæ enim profunt iuueni, sæpe nocent seni: & contra, quæ iuuant cælo sereno, ledunt turbulento.

Φιλήμων εἰπὼν εἶπθε, ὡς κηκῶς ἔχη ἰατρὸς, αὐ κηκῶς μηδεὶς ἔχη.

Philemon dicere solitus est: Quam male habet medicus, si male nullus habet.

Φίλιππος ὁ πῶν Μακεδόνων βασιλεὺς τῆς κλειδὸς αὐτοῦ κηκῶς ἐστὶν ἐν πολέμῳ, καὶ ἔρησθαι αὐτὸν ἰατρὸς πάντως πηκῶς ἡμέραν αὐτοῦ, καὶ μὲν εἶπε, ὅσο ἔχει, τί τὸ κλεινὸν ἔχη: παύσων τῆ τῆς λέξιως ἀμφιστολίαν. τὸ κλεινὸν ἔχει Εὐκλειδῶς καὶ βαλανόρραν σημαίνει, ἢ κισσῶτος ἢ ἴσχυρος αὐοίγεται, καὶ συζύξιν τοῦ ἄμα καὶ τοῦ σήτους. πῆ τὰ αὐτὸς ἀσπίτερον, ὃ καὶ ἐν τῇ ἀλγηδὼν τοῦ πηλεονέκην ἰατρὸς πρῶτον ζεῖν ἔδοξεν, οὐδὲ ἀφ' αὐτοῦ ἀνδρῶν δυσκολώτερον, οὐδὲ ἀφ' αὐτοῦ αὐτὸν μετρησάμενον κηκῶς ἔχη.

Cum Philippo Macedo-

num regi in bello clauicula fracta esset, ac medicus, a quo curabatur, in singulos omnino dies aliquid posceret, Sume, inquit, quantum uoles, nam clauem habes: Ludens ancipiti uoce: κλειδὸς enim Græce & clauem sonat, qua aperitur arcula aut ostium, & commissuram humeri cum pectore. Quid hoc viro ciuilius, cui & in dolore erga auarum medicum iocari libuit, nec ob cruciatum morosior, nec improbitate postulantis offensior factus est.

Νικόκλης κηκῶς πρὸς ἰατρὸς λέγοντ', ὅτι μετὰ τὴν ἔχη δύναμιν, εἶπε: πῶς γὰρ ἐμὲ κηκῶς ἔχη, ὅς ἔσονται αὐτῶν κηκῶς ἀνείδωτον γέροντας;

Nicocles cum malus quidam medicus diceret, se magnam habere potestatem: Quidni, inquit, ista dicere liceat, qui tam multos impune sustuleris?

Χρυσόστομος ἔλεξε, πρὸς δόξα ἰατρῶν, ἐχ' αὐτῶν εἶδ' ἀλόως νομοθετήσας, δημοσιεύσασθαι τὴν τῶν ποικίλων ἐργασίων ἀπὸ δέξιν, ἀλλ' ἵνα τὸς ὑγαινοῦς ἀσφαλίζωνται.

Chrysostomus dicere solitus est, Veteres medicos non simpliciter neque teme-

mere

mere statuisse, vt variarum operationum exhibitio publica fieret, sed vt sanos ita redderent tutiores.

Ὅσοι κρείττων ψυχὴ τοῦ σώματος, τοσούτω πριμώτερον τὴν πρὸ σώματος θεραπευόντων ὁ τὸ ψυχῆς ἐξιάδμυ. ἔφη Γρηγόριος Νύσσης.

Quanto præstantior est anima quam corpus, tanto maioris pretii est qui medetur animis, quam qui corp^o curant: dixit Gregorius Nyssenus.

Ἄλφονσος ὁ πῶν Αραγόνων βασιλεὺς, ὃν Καπούα ἐνόσθη. σπουδαζόντων δὲ τῶν ἰατρῶν ἐν τῇ πόλει χαλεπωτάτην θεραπεύειν αὐτὸν, τις ἐν Κοίντου τοῦ Κουρβίκα πρὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου πιπρωγμῆμα ἤρξατο ἀναγνώσκων. αὐτῇ δὲ τῇ ἀναγνώσῃ ἠδὲ μὲν πύσων τὴν τὸ στυ δῶμαιν ἐνίκα. καὶ πάλιν φαίσας, χειρέτω, ἔφη, Γάλλιος, χειρέτω Ἰπποκράτης, ἔοι ἄλλοι ἰατροὶ ἔζητω Κέρμυ. ὁ τὸ ὑγείας αἴτιον.

Alphonfus Aragonum rex, Capuæ aduersa valetudinē laborabat. Medicis autem multa medicamenta in grauissimo morbo adhibentibus, Quintus Curtius historias de Alexandri Ma-

gni rebus gestis scriptas, legere cœpit: cuius lectione delectatus rex, cum omnem morbi improbitatem superasset, sanitati restitutus: Valeat, inquit, Galenus, valeat Hippocrates, & alii medici, & viuat Curtius sanitatis restitutor.

Ἰατρὸν καὶ φίλον ἦσθ, τοῦς ἐν ἀνάγκῃς σπουδαίεις, ἐλεγε Ἱέρων.

Medicum & amicum existimato, qui in necessitate diligentes fuerint: dixit Hiero.

Τὸ φίλος ἰατρὸς ἐρωτηθεὶς ἕως ἀνθρώπου τελειὸς ἰατρὸς, ὁ τὸ δῶματι, ἔφη, καὶ τὸ μὴ δῶματι δῶμα μὲν ἀναγνώσκων.

Trophilus medicus interrogatus, quis perfectus medicus fieret, dixit: Ille qui possibilis & impossibilis discernere potest.

Τέλειον ἰατρὸν λέγε μὲν, ἐλεγε Δίδυμος, οὐ τὸν θεραπεύοντα πάντως, ἀλλὰ τὸν μηδὲν εἰς ὠφέλειαν ἀνήκοντα καὶ θεραπεύειν παρελείποντα.

Perfectum medicum dicimus, inquit Didymus, nō qui omnino curat, sed qui nihil eorum, quæ ad utilitatem ægri & curam pertinet, omittit.

Locus XLII.

DE DOLO, FRAV-
DE, IMPOSTVRA.

Βασίλειος ἔλεγε τὸν δόλον εἶναι κρησποῖαν λαθραίαν, ἐν παρωποίῃσ' Ἰβελιόνων, τῶν πηλοῦν παροσφραγισμένων.

✕ **B**asilius dixit, Dolū esse, cum proximo insidias struimus simulatione benevolentiae.

Ο αὐτὸς εἶπεν · Ἐαὐ πὺ τὸ κρηθὸν ἐν παρωποίῃσ' τοῦ ἀγαθοῦ ποιῆσαι, δι' ὁλοκαύτου πηλοῦν εἶναι αἰετῶν.

✕ **I**dem dicebat: Si quis scelerata perpetrat virtutis prae-textu, duplici poena dignus est.

Ο αὐτὸς εἶπε · λαυζάνουσαν ποτηρίαν, ἧς παροσφραγισμένης βλαβερωτέρων εἶναι.

Idem dicebat, Occultam malitiam perniciosiorem esse, quam apertam.

Οἱ ἀγαθοὶ ἐναπαύθησι· ἔφη **B**ias.

✕ **B**oni facillime decipiuntur: dixit **B**ias.

Ο, οἷς αὐτὸ ἐγὼ λησθηίην, βλαβερωτέρων εἶναι, καὶ κατασκευασθῆναι· ἔτος ἐμὴν πολεμεῖν, καὶ μὴ πῶς βλάψῃ, μηδὲ τοξεύῃ· ἔφη **Δ**ημοφθένης.

Qui ea, quibus ego capiar, agit & instruit, is mecum bellum gerit, etiam si nondum me vel iaculis, vel fagittis petat. Dixit Chrysostomus.

Λύσανδρος παρὰ τὸς ψεφθῆσ' αὐτὸν ἐπὶ τῶν δι' ἀπάτης τὰ πολλὰ παροσφραγισμένων ἰβελιόνων Ἰβελιόνων, ἔλεγε· ὅτι μὴ ἐφικνεῖται ἡ λεοντῆ, παροσφραγισμένων εἶναι τῶν ἀλωπεκλῶν νομίμων δεινὸς (ραφιστῶν) ἀν, ἔαπαταις τὰ πλεῖστα ποιηθῶν, ὅτι τῶν κηλῶν παροσφραγισμένων ἐξ οἷν τ' εἶναι ἐπιτελεσθῆναι, ἔτος δὲ ἐπιτελεσθῶν εἶναι.

✕ **L**ysander illis, a quibus reprehendebatur, quod ut Hercule indignus, pleraque dolo ageret, respondit: Quo leonina pellis non perveniret, vulpinam assuendum esse. Sentiens homo versutus & fraudulentus quod honestis rationibus non possit effici, id fraude efficiendum esse.

Locus XLIII.

DE VICINI-
TATE.

⊖ **Ε**μιστοκλῆς χωρίον πωλῶν, ἐκέλευσε κηρύττειν ὅτι καὶ γείτονα χρηστὸν ἔχει, ὡς ἀλλὰ τῶν ἐγκωμίων ἔχειτονος τὸ χω-

τὸ χειρὸν αὐτῶν γένεσις ἐνταμί-
περγν.

✧ Themistocles cum prædium quoddam vendere vellet, hoc quoque præcos nem addere iussit, quod vicinum etiam bonum haberet. quasi vicini commendatione prædium futurum esse longe vendibilis.

Δημοσθένης εἶπεν, Οὐκ εἶναι χαλιπώτερον εἶδέν, ἢ γείτονος πονηρῆς καὶ πλεονέκτης τυχεῖν.

✧ Demosthenes dixit, Nihil esse molestius, quam in vicinum improbum & avarum incidere.

Γείτων ὀργίλος ἐν τε ἄγρω & πόλει μεγάλη συμφορὰ ἐφῆ Λιβανίος.

Vicinus iracundus in agro & in vrbe magnum malum est: dixit Libanius.

Locus XLIII.

DE OCCASIONE.

Ἰσοκράτης εἶπεν, κατίστον μὲν τῆς ἀμῆς τῶν καιρῶν τυγχάνειν· ἐπεὶ δὲ δυσκαταμετρήτως ἔχουσιν, ἐκείπεν ἀφῆρδ μῶλλον, ἢ πλεονάζειν. αἱ γὰρ μετρίότητες, μῶλλον οὐ τῆς ἐνδείας, ἢ τῆς ὑπερβολῆς ἰχύουσιν.

Ifocrates dixit, optimum quidem fuerit, summam occasionem assequi: quoniam vero facile percipi nequit, vltra potius quam citra consistere velis. Quippe mediocritates plus momenti habent, cum adhuc eis deest, quam cum excedunt.

Ὡς καὶ τὸ ἀσθενεῖα καὶ τῆς ἰσχυρίας. τὸ γὰρ ἀσθενεῖα αὐτῶν, κινδυνώδει μὴ ἐξελθῶν ἐχέουσαν κακῶν. ὡς περὶ αὐτῶν τὸ ἐπιπλεονεχῶν καὶ τῆς ἐπιπλεονεχῶν. ἐφῆ Θεοκρίτος.

Occationes caute deligendæ sunt. Nam si transgrediaris ipsas, extreme aliquando periclitaberis, nec non si citra nimium contristeris. Theocritus inquit.

Locus XLV.

DE IUDICE, IV-
DICIS OFFICIO,
Indicio.

Οἱ Αἰγυπτίω βασιλεῖς καὶ νόμον ἑαυτῶν τοῦ δικαστῆρος ἐξῆρχίζον, ὅτι καὶ βασιλεὺς πᾶσι πᾶσι εἶναι ἴσῃ μὴ δικαστῶν, οὐ κρινούσιν.

✧ Egyptiorum reges, iuxta regionis consuetudinem, iudices ad iusiurandū adigebant, vt etiam si rex aliquid iuberet eos iudicare, quod ius. um non esset, ne iudicarent.

Σκιπίων νεώτερος Γάιον Λικίνιον ἰδὼν περραρχόμενον, Οἶδα, ἔφη, ἔστον ἐπωρακηνόζω τὸν ἀνδρα μηδενὸς ἢ κωτηγορέντος, ἔδωκα μὲν κωτηγορῶν αὐτὸς εἶναι καὶ δικαστῆς.

Scipio minor cum Licinium prætereuntem vidisset, Hunc, inquit, virum scio peierasse, Verum quoniam nemo illum accusat, non possum simul & accusator esse & iudex.

Βίος ἔλεγχον ἠδὼν δικάζειν μετὰ ἐχθρῶν, ἢ φίλων. Ἐμὲ γὰρ φίλων παντὶ ἐχθρὸν ἴσαδ' τὸν ἔπεσον τῶν δὲ ἐχθρῶν τὸν ἔπεσον φίλων.

X Bias dicebat: Malle se inter inimicos, quam inter amicos iudicare. Nam ex amicis alterum prorsus inimicum, ex inimicis autem alterum amicum fatum esse.

Ἀρχιδάμιδας ὁ Λακων πᾶσι τὸν ἐπιγενομένον Χαρίλλαν, ὅτι πᾶσι ἀπεινός ὁμοίως πρᾶος ἴω, Καὶ πᾶσι τις ἔφη δικαστῆς αὐτὸν ἐπιγενοίτο, εἰ καὶ πᾶσι τοὺς πονηροὺς πρᾶος εἴη; Διδάσκων, δεῖν ἀρροῦντα ὡς πρᾶον πᾶσι τοὺς ἀγαθοὺς, ἔτω καὶ σεμνὸν δικαστῆν πᾶσι τῶν κωκρῶν εἶναι.

Archidamidas Lacon cuidam Charillum prædi-

canti, quod pariter erga cunctos fuisset mansuetus, Qua fronte, inquit, laudetur aliquis, qui erga sceleratos se mitem præbeat? Significans principem, vt mitem erga bonos, ita seuerum iudicem erga malos esse oportere.

Ἀλκιβιάδης ἔλεγχον, ἐξὸν φούζην, μὴ ζήτε δικῶν.

Alcibiades dicere solitus est, Si potes fugere, ne committas te iudicio.

Δημοσθένης λέγει τῶν σουλῶν ἐξ ἀρείου πείρου, τὸ ἀκερβέστερον σωτέριον ἔστι τῆ πόλει, ὅταν ἐκ λόγου μένον, οὐδὲ ἐκ τῶν κωρτέρων, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτῶν σωτιστῶν καὶ ἐξ ἑσώκωσι, τὸν ψῆφον ἐνεργεῖν.

X Demosthenes inquit, Senatam Areopagiticam, quo nullum fuit in urbe præstantius concilium, non ex ratione duntaxat, neque ex testibus, sed ex sua conscientia, & indagatione, sententiam tulisse.

Ἀνηφῶν εἶπεν εἰ δεῖαι τὸ ἀκωρτεῖν, ὅ ἀδίκως ἀποκίεσαι, ὁσιώτερον εἶναι, ἢ τὸ ἀδίκως ἀποκίεσαι. τὸ μὲν γὰρ ἀκωρτεῖν εἶναι, τὸ δὲ ἀδίκως ἀποκίεσαι, ἀπέσημα.

X Antipho dixit: Si peccandum

candum est, melius esse iniuste reum absoluerē, quā iniuste damnare. illud enim quidem peccatum, hoc vero facinus nefarium esse.

Λυσίας ὁ ῥήτωρ ἔλεγε· τίω αὐτῷ νόμῳ ἔχον δικαζόντος ἀξιον εἶναι, ἢ παρ' νομοθετηθέντος.

Lyfias orator dicebat, iudicantes eadem mente proditos esse debere, qua legiflatores ipfos

Κυρὸς αὐτῷ τῷ νόμῳ ἐπέλεγε δ' εἶναι τὸν δικαστὴν τίω ψήφῳ πῆραδ'. τὸ γὰρ νόμιμον δίκασμον εἶναι.

Cyrus monebat, iuxta leges a iudice calculum ferendum esse. nam quod cum legibus congruat, id iustum esse.

Εἰ κρισὶς κέρνει καλῶς ἀγνώσει, καὶ τῶν ἐστὶν ἀγνώστου κερτῆς, ἐφ' ἡ Δελφοτέλης.

Quæ quisque nouit, de iis vere iudicat, eorumque æquus est æstimator, dixit Aristoteles.

Προσβύτης δικαζομένη ἐπὶ Φίλιππων, ὡς νυστάζοντα ἐπὶ τὰ μέλλοντα δ' ἀποφαινόμενα, ἐδ' εἶτο συγχωρησάτω αὐτῇ ἐφ' εἶναι· ὁ δὲ, ἐπὶ ἴνα, εἶπεν· ἐπὶ Φίλιππων, ἀπικεῖνατο, ἔρηρησάτω. Ση-

μῆνεσαι, ἀγαθὸν δικαστὴν εἶναι τὸ ἀκρίβειν ἢ νυστάζειν, ἀλλὰ ῥηρησάτω ἐπὶ ἀφ' εἶναι.

Cum anus quædam Philippo præsidente causam diceret, ipsumque ad ea que proponenda erant, somnulosum videret, rogabat ut sibi liceret prouocare. Et cum ille interrogaret, ad quem nam: Ad Philippum, respondit, vigilantem. Significans, Bonum iudicem inter audiendum, non dormire, sed vigilare debere.

"Αμφρόν ἐστιν, ἐφ' ἡ Επικτήτης, δικαστὴς κρίνοντα ἀπὸς τῆς καλῆς δικαιοσύνης ἀξίως μεμψήθηναι ἢ ἀδίκως κέρνειναι. παρὰ τῆ φύσιν δικαστὴς ψήραδ'.

Melius est, dixit Epictetus, sententia iuste pronuntiata, reprehendi ab eo, qui merito suo damnatus est: quam si iniuste iudicaueris, iure a natura (hoc est, a propria conscientia) accusari.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε. Εἰ ἐπὶ τῆς κερτῆς δικαίως ποιῶσθ', μηδὲνα τῶν δικαζομένων καὶ δικαιολογούντων ἐπιγίγνωσκεις, ἀλλ' αὐτῷ τῷ δικῶ.

Idem dicebat: Si recta iudicia exercere uoles, nullum litigantium & causam

dicentiū, sed causam ipsam respicias.

Δημοσθένης ἔφη· Αεὶ ἐν κρίσει μὴ ταῖς δίκαις ἐξετάζειν δεῖν τὰ θεσπιώδη, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς ποικίλοις ἰσχυρίων, ἐν οἷς ὁ θεὸς ἐστὶ τὸ ἐγκλημα.

Demosthenes dicere solebat: Cum in omnibus iudiciis præteritam vitam considerare oporteat, tum in illis causis maxime, in quibus ipsa vita accusatur.

Κατηγορεῖν σὺν ἐστὶ κη κείνην ὁμοῦ ἔλεγε Μένανδρ.

Accutare & iudicare simul, fas non est: dixit Menander.

Ἐν Θήβαις εἰκόνας ἦσαν ἀνακείδηται δικαστῶν ἄχρητες, ἡ δὲ τὸ δεξιόχειρ μύουσαι τοῖς ὁμομοσίν. ὡς ἀδωροῖν ἀμειψίω δικαστοσύνω κη ἀνέντ δικλῶν ἔστω.

Thebis iudicū imagines erant absque manibus: & summi iudices habebant oculos clausos, ideo quod iustitia nec muneribus capiat, nec hominum vultu flectatur.

Βίαις θανάτου μέλλων καταδικάζειν, ἐδάκρυσεν· εἰπόντ· δὲ πιν· τί παθὼν ὡς καταδικάζεις κη κλάεις; εἶπεν· ὅτι ἀναγκασθὼν ἐστὶ τῆ μὴ φύσῃ τὸ

συμπαθὲς ἀποδοῦναι, τὸ δὲ νόμου ἢ ψήφον.

Bias damnaturus aliquē ad mortem, lacrymatus est. Cum autem dixisset quidam: Quid est quod fleas, cum penes te sit condemnare hominem? respondit: Quia necessarium est, affectum naturæ, suffragium vero legi tribuere.

Ὁ αὐτὸς φησι, τὸ δικαστῶν βιώπει μὴ δεηθεῖσι δικαίον εἶναι ὑπὸ ἀρχῶν μηδεμίαν μὴτε χείριν μὴτε ἀδρα ποιῶσθαι ἀδελφείου, ἢ τὸ δικαστῶν, κη τὸ ὄργον.

Idem dixit, A iudicibus hæc etiam non rogantibus præstari æquum esse, ut neque gratiam ullam, neque virum pluris faciant, quam equitatem & iusiurandum.

Θεμιστοκλῆς πρὸς Σιμωνίδην ἐξαγορεύσας πῶς κρίσιν οὐ δικαίαν, ἔφη, μὴτ' αὐτοκτείνον ἡρώδης ποιητῶν ἀγαθὸν ἀδολοῦ παρὰ μίλ· μὴτ' αὐτὸν δεχθῆναι χρῆσθόν, δικάζοντα παρὰ τὸν νόμον.

Themistocles simonidi petenti, ut in negotio quodam sententiam iniustam pronuntiaret, Neque tu, inquit, bonus Poeta esses, si præter Musicæ modulus caneres: neque ego princeps bonus,

bonus, si contra leges pronuntiarem.

Τραϊανὸς ὁ αὐτοκράτωρ, ἐπαροῦν τῷ δαρυφύρῳ ἀπαρχαίῳ μῆρος, καὶ ὁρέγων αὐτῷ τὸ εἶφος, ὁ παραζώνουαδ' αὐτὸν ἐχρῆν, λάσῃς ἔπι, ἔφη, καὶ εἰ μὴ ἀρχὴ καλῶς, ὑπάρξει μὲν τὰ τῶν χρῆσται, εἰ δὲ κακῶς, κατ' ἐμὸν.

Traianus imperator, cū præfectum Prætorio designaret, eique ensē porrigeret, quo is accingi debebat, Cape hunc, inquit, & si bene impero, pro me utere: sin male, contra me.

Locus XLVI.

DE IVREIVRANDO, PERIVRIO.

Περικλῆς ἀπὸ φίλον Ἰνά μισοτυρίας ψεύδ' ἔς δόμῳν, ἢ ἀποσπῆν ἔορκος, ἔφησε μέρει τοῦ ἑαυτοῦ φίλου εἶναι. ἡ γὰρ μῆρος δίκαιον μὴ εἶναι, καὶ εἰς ἑαυτὸν φίλοις, ἀλλ' αὐτὸ τοῦ παραδομένην τὸ δόσεως.

Pericles amico roganti, ut pro se falsum diceret testimonium, cui erat adiunctum iusiurandum, respondit, Se quidem amicū esse, sed usque ad aram: Senties, gratificandum quidem esse amicis, sed citra violationem religionis.

Δημοσθένης εἶπε νομίζεῖν ἔδνα τοσούτ' ἀγαθὰ αὐ ποιεῖσαι, δι' ὃν ἔστι ἀνθρώποις ἀποσπῆναι ἐπιπορνήσαι.

Demosthenes dixit, se nō existimare vllū cuiusquam tantum esse posse beneficium, propter quem sit hominibus iusiurandi violanda religio.

Λύσανδρος ἔφη, τὸς μὴ παύσας ἀπραγαίλοις παίζειν, τὸς δὲ βασιλεῖς καὶ ἀρχόντους ὅρκους καὶ σωθήκας.

Lysander dixit, Pueros astragalus ludere, reges vero & Principes iuramentis & fœderibus.

Locus XLVII.

DE IVREIVRANDO ATTICO, QUOD iurabant omnes, qui ex Ephelis excefferant, continente præcipuos nervos gubernationis domestica & bellica.

Οἱ καταγεγραμῶ ὅτι αὐτὰ τὰ ἰερά, ἔδ' ἐγκριταίειψω τὸ παρασάπλω, ὅτω αὐ σοιχίσω. ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἰερῶν, καὶ ὑπὲρ ὁσίων, καὶ μὲν καὶ μὲν πομπῶν. τὴν πικρὴν ἰδὴ δὲ σὺκ ἐλάσσω παραδῶσω, πᾶσι δὲ καὶ ἄρεια, ὁσίω αὐ παραδῶσω καὶ δυνήσῃται τ' αἰεὶ κερνόντων ἐμφρόνως, καὶ

ἑὶς θεοῦ ἰδρυμένοις πεί
 σμασι, καὶ ἕς ἑνας αὐ ἄξιους τὸ
 πολλῆος ἰδρύσεται ἑμοφρονας.
 καὶ αὐτὸς ἀναρῆ ἑὶς θεοῦ ἰδρυμένοις, ἢ
 μὴ πενήτηται, ὅτι ἐπιτείνω,
 ἀμυνά ἢ ἔ μόνον, καὶ πάν
 των, καὶ ἐὰν ἔπι τετρα ἡμῶν.
 ἴσους θεοῦ ἑσῶν.

Non faciam indigna fac-
 eris armis, Neque deferam
 meum manipulare, cui-
 cunq; in acie adiunctus ero.
 Pugnabo autē pro templis,
 & pro diuinis ritibus, & sol^o
 & in multitudīne. Patriam
 non deteriorem efficiam,
 sed meliorem, quam accipi.
 Semper modeste rebus iu-
 dicatis, & legibus positis
 obtemperabo, & iis quas
 communi cōsensu populus
 condet. Et si quis mutabit
 leges, aut nō obtemperabit,
 non concedam. Ero autem
 pugnator, & solus, & in mul-
 titudīne. Et patria sacra col-
 lam. Dii sint testes horum
 dictorum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

ὄρεκον.

Ὁ Μνυμι Απόδωναι ἰητὸν,
 ἔ Ασκληπιόν, καὶ Ἰσείαν,
 καὶ Πανείκταν, καὶ θεοῦ πάντων ἔ
 πάσας ἰσρας ποιητὸς ἐπιτε-
 λεία ποιήσῃ, καὶ δώσω καὶ καὶ
 κείσῃ ἐμῶν, ὄρεκον ἔνδε καὶ ἐξ
 γραφῶν τῶνδε. Ἠγήσασθαι μὲν τ

διδάξαντι με τῶν τέχνην ζω-
 τῶν, ἴσα ἡνέτηται ἐμοῖσι, καὶ
 εἰς κοινώσασθαι, καὶ χρεῖν χρεῖ-
 ζοντ μετέδοσι ποιήσασθαι καὶ
 ἡμος τὸ ἐξ ἐαυτοῦ, ἀδελφοῖς
 ἴσον ἐπιτελέσει ἀρετῆ καὶ διδά-
 ξῃ τῶν τέχνην ζωτῶν, ἢ χρε-
 ἴζωσι μενταίνεν, αὐτὸ μετὰ καὶ
 ἐν ἡμεῖς πῶς πειραχίλιος τε καὶ
 ἀρεθῆπος, καὶ τῶν λοιπῶν ἀπάσης
 μετῆπος μετέδοσι ποιήσασθαι
 ἡοῖσι ἐ μοῖσι, ἔ τῶσι τῶ ἐμῶ
 διδάξαντες, ἔ μετῆταισιν συγ-
 γραμμῶσι τε καὶ ἀρκι ζωτῶν
 νόμα ἰητῆκα, ἀλλὰ δὲ οὐδενί.
 Δικαιημοῖσι ἰσ χρεῖσῃ ἐπὶ ἄ
 φελείη καμνόντων καὶ δώσω
 ἔ κείσῃ ἐμῶν, ἐπὶ δηλοῖσθαι
 καὶ ἀδικίη ἐρεξῆν. Οὐ δώσω δὲ
 ἐδὲ φάρμακον οὐδενί αἰτητῆς
 θανάσιμον, οὐδὲ ὑψηλίσσῃ
 ξυμμελίη ζωτῶν. Ὁμοῖως
 δὲ ἐδὲ γυναικί πασῶν φθορεῖον
 δώσω. Ἀγῶς δὲ ἔ ἰσῶς ἀγα-
 τησῶ εἶον τῶ ἐμῶν καὶ τέχνην
 τῶν ἐμῶν. Οὐ τιμῶ δὲ οὐδὲ
 μὲν λιθητῶν ἔσῃ χρεῖσῃ δὲ ἐρ-
 γάτησιν ἀνδράσι πρὸς ἡξίος ἰησθῆ.
 Εἰς οἰκίας δὲ ἰησῶς αὐ ἔσω,
 ἐσελεύσῃ ἐπὶ ἀφελείη κα-
 μνόντων, ὅπως ἐὼν πάσης ἀδι-
 κῆς ἐκασῆς, καὶ φθορῆς πῆς τε
 ἀλλῆς, καὶ ἀφροδίσῃ ἔργων, ἐπὶ
 τε γυναικῶν σωματῶν, καὶ ἀν-
 δράων, ἰσθῆσθαι τε καὶ δούλων.
 Ἄδ' αὐ ἐν φερεπείη ἢ ἰδῶ, ἢ ἀ-
 κέσω, ἢ καὶ αὐτὸ φερεπείη καὶ
 εἶον ἀνθρώπων, ἀ μὴ χρεῖ ποτε
 ἐκκαλέσθαι ἔσω σπῆσῃ, ἀρ-
 ρησῆ

ῥηθεῖ ἢ ἕλκος εἶναι & ἰαυῖται.
 Οὐρανὸν οὐκ ἔστι μοι πύδος ἐπι-
 τελέα ποιέοντι, καὶ οὐκ ἐβλήσοντι,
 εἰς ἐπιχειρήσας καὶ εἰς καὶ τέχνης
 δόξαν ἔχοντες πᾶσι πύσιν ἀνθρώ-
 ποιων εἰς τὸ αἰεὶ χρόνον πρὸς
 βίον οὐκ ἐστὶν ἐπιπορεύσειν, ἰατρὰν
 ἡσυχαστῶν.

HIPPOCRATIS

Iusurandum.

Apollinem medicum & Æsculapium, Hygiamq; & Panaceam iuro, deos deasq; omnes testes citans, me pro viribus & iudicio meo hoc iusurandum & hanc stipulationem plene præstiturū. Illum nempe parētum meorum loco habiturum spondeo, qui me artē istam docuit, eique alimenta imperiturū, & quibuscunq; opus habuerit, suppeditaturum: Ab eo prognatos pro germanis fratrib; reputaturū. Artem hanc medicā si ad discere desiderauerint, absq; mercede & cautione edocturum: Præceptionum, narrationum, cunctaq; reliquæ disciplinæ cum meos & præceptoris mei liberos, tū ceteros discipulos, q̄ scripto cauerint, & in legem medicā iurauerint, participes futurum, aliorum vero neminē: Victus etiam rationem pro virili & ingenio meo ægris salutarem præscripturum, a

pernitiosa vero & improba eisdem prohibiturū. Nulli⁹ præterea precibus adductus mortiferum medicamentū cuiquam propinabo, neque huius rei cōsiliū dabo. Pariter neq; pregnantī mulieri pessum subiticiam fœtus cor rumpēdi gratia. Sed caste & sancte colam & vitam & artem meam. Imo ne quidem calculo laborantes incidam. Verū hoc muneris eius artis magistris permittā. In quascunq; porro egdes pedem intulero, ad ægrotantium salutem ingrediar, alienus ab omni iniuria voluntaria, & corruptela tum alia, tū præsertim reb; veneris, in muliebribus æque ac virilibus, liberorum item ac seruorū corporib; tractandis. Quæcunq; vero in vita hominū, siue medicinā factitans siue non, vel videro, vel audiuero, quæ in vulgus efferre nō decet, ea reticebo non secus atq; arcana fidei meæ commissa. Quod si igitur hocce iusurandum fideliter seruem, neq; violem, cōtingat vt prospero successu tam in vita quam in arte mea fruatur, & gloriam immortalem vbiuis gentium consequar. Sin autem id transgrediar, & peierem, contraria hisce mihi eueniant.

Locus XLVIII.

DE PERIVRIO,
POENA PEIERAN-
tium.

Λ Εγεται οὐ Τενέδω παρε-
 πιδησίαν ποιησάμενον
 Αρχέμενον ἐξ Ερυθραίων, τῷ Ιό-
 νων πόλεως ἐπὶ ξένω θείῳ Κυδίῃ,
 χρυσὸν δ' ἠλυσμένῳ οὐκ ὀλίγον
 ἐμπολίῳ ἔχοντι. ταύτῳ δὲ
 παραθίαξ Κυδίῃ ἔπαις ἔχοντι,
 ὡς οὐδὲν αὐτῷ αἰῶνος ἐξ αὐδρὸς
 πείθει. δοκίοντός γε δὴ, ὡς τὰ
 αἴθερ ἰαυτὸν δολίως οὐ φιλή
 συγκεκρησθῆναι Κυδίῃ κακῶ
 βαλῶν εἰς Φρένας ἔμβαλε Φι-
 λοκερδῆ. ἀπητεύμενος γὰρ τὸν
 δοθέντα χρυσὸν οὐ παρέθηκεν,
 σκληρῶν ἀρνησιν ἐποιήσαστο. τῷ
 δ' εἰς ἀμφοβολίῳ πιπύοντων,
 τέλος ἔδωκεν ὄρκου κρωσῶσι. Κυ-
 δίης μὲν οὐκ εἰς τρίτῳ ἡμέραν
 βαλόμενος κρωσῶσι πίσι τοῖς
 θεοῖς ἐπιτεφθεῖσιν, ἀπειλῶν
 εἰς οἶκον, μηχανῶν βελῶν δὲ ἐθεθ.
 νάρθηκα γὰρ κρηίννας, παντός
 χρυσὸν φέρον εἰς αὐτὸν ἤρεισε·
 αἴθερ δὲ χρὸς ἀνίληξιν, εἰλικυ
 μήτης ἐδέσμοις πάντοθεν, ὡς
 αὐτὸν κρῦπτοι τῶν κατεκδυασμέ-
 νῳ αἴθερασιν. ἐπὶ δὲ ἡ τε-
 τολομένη παρεῖν ἡμέρα, νάρη
 πορείας ἐκλυσιν ποιησάμενος, δι-
 ἡρεῖ δὲ τὸν νάρθηκα νοσητῶν
 ἐπιφέρειν σάμασι. κατωσὺς δὲ
 ἐναντίον τοῦ νεῶ, ὅν αἴθερ ἔμελλε
 σιωπῶρα ποιείασθαι, δίδωσι Κυδίης

Αρχέμενον νάρθηκα, τὸν ἐν τῷ
 ἀδικίῳ πάσων κολούοντα, μέγισ-
 τος τελοσπῆσι τῷ τελοσπῆσι ορ-
 κῶν. αὐτῶν δὲ τῷ εἰῶν χερῶν
 Φορῶν εἶπεν, ὡς λάσοι μὲν παρ'
 Αρχέμενον παραθήκῳ, ἀποδοῖν
 δὲ βούτῳ. ὅσπερ ἡ οὐ τέχνης
 πεπλοσπῆσι ψεύδος. βαρῶ-
 θεις δ' ἐπιθεῖς λελεσμένους Αρχ-
 χέμενος, ῥήσασιν αἴθερ ἰαυτῶ
 νάρθηκα πηληγῆ βαρεῖν. τοῦ δ'
 δρωσπῆσι, ἐκ τῶν ἐρρῶ παρα-
 θηκῆσι ὄγκῳ. Αρχέμενος μὲν ἂν
 οὐ θεῶν αἰθῶν τοῦ δὲ ἰαυτῶ
 Κυδίης δὲ μέγιστος τῷ ἐπιτορκίας
 πηροσῶν ἰδῶσι.

Fertur Archetimus ex
 Erythra Ioniae ciuitate, in
 insulam Tenedon profectus,
 apud hospitem Cydiam
 magnam auri vim deposu-
 isse, nihil sinistrae aut violēti
 de homine, vt cum quo re-
 cens iam amicitiam contra-
 xisset, suspicatus. Tum autē
 auaritia Cydiē malum con-
 silium suggestit. Cum enim
 aurum depositum ab eo
 repereretur, negat se quic-
 quam accepisse Cydias. Et
 cum inter se acriter conten-
 derent, tandem visum est, vt
 controuersia ad iusiurandū
 deuolueretur. Cydias igitur
 cum tertio die post fidem
 suam, ceu diis commissam,
 iureiurando confirmaturus
 esset, domum reuersus hu-
 iusmodi dolū excogitauit.

Omne

Omne aurum baculo excauato includit, & qua parte baculum manus amplectitur, fasciam vndiquaq; circumuoluit, vt conceptum scelus dolo tegeret. Cum igitur constitutus dies aduenisset; Cydias languidum gradum morbi causa fingens, baculo innixus accessit: & stans ante templum, q̄ iuramenti sui conscium esse volebat, baculum, in quo omnis eius iniquitas latebat, Archetimo tradit asseruandum tantisper, donec ipse iuramentum absoluat: deinde manibus eleuatis, accepisse se quidem ab Archetimo aurum confitetur, sed id restituisse: quod mendacium erat arte confictum. At his dictis grauius commotus Archetimus, summa animi indignatione baculum in pavementum proiecit: quo diffracto omne aurum erupit. Hac quidem diuina prouidentia adiutus est Archetimus. Cydias autem periurii graues iustasque poenas persoluit.

Εκ πολυορκίας, ψευδορκίας
φύεται ἔφη Φίλων.

Ex frequenti iureiurando
periurium nascitur: dixit
Philo.

Ο αὐτὸς ἔλεγε· Τὸν ὀμνῶντα
μὲν τι ἐπ' ἀδικίᾳ, θεὸς ὁ τὴν
φύσιν ἰλέος, οὐποτε τῆς αἰτίας
ἀπαλλάξει, δυσκόλευσεν ἔμ-
αρόν ὄντα καὶ ἀφ' ἑσθ' ἄπ'
ἀνθρώπων πτωχείας.

Idem dixit: Frustra iuranti-
tem ob rem iniquam, Deus
natura placidus, nunquam
culpa liberabit, vt pote im-
purum & scelestum, etiamsi
hominum supplicia euas-
erit.

Ἄσπερ ὁ πὸ σαρκῶν λαβῶν
[ἔφη Χρυσόστομος] καὶ πρὶν ἢ τὴν
πολιν ἐξελεγεῖν, καὶ δήμιον ἰδεῖν
ἐφιστάμενον, πέθνηκεν ἅμα τῷ
τοῦ θύρας ἐξελθεῖν ἔδικασθη·
ἔπειτα ἔομόσας ἐπὶ ψόδ' ἔκα-
νεν, πέθνηκεν.

✕ Quemadmodum cui in-
iectus est laqueus (dixit
Chrysostomus) priusquam
ex vrbe egreditur, & ad stan-
tem videat carnificem, mor-
tuus est, simul atque ianuā
egressus est prætorii. Sic &
qui falso mendaciterque
iurarit, etiamsi viuat, mor-
tuus est.

Locus XLIX.

DE IVSTITIA, INIVRIA.

ἈΓησίλαος ἐρωτηθεὶς πῶς,
ὅποτερα βελτίων ἔσθ' ἔσθ'.

αὐδραία ἢ δικαιοσύνη, ἐδὲν ὀφίλος αὐδραίας, ἴφροσιν, εἶναγ, μὴ παρσίσης δικαιοσύνης· εἰ δ' ἔδικαιο πάντες γήνοιτο, μηδὲν αὐδραίας δεησιόσθ.

Rogatus Agefilaus, vtra virtus esset praestantior, fortitudo an iustitia: fortitudinis, inquit, nullus est usus, nisi adsit iustitia, Quod si omnes essent iusti, nō opus fore fortitudine.

Αναξανδρίδας πρὸς τὸν δούσι φοροῦντα λέγει τὴν ἐν τῆς πόλεως αὐτῶν ἡγομένην φυγῶν, ὦ λαῶτε, ἔφη, μὴ τὴν πόλιν φύγων ὁρῶσθε, ἀλλὰ τὴν δικαιοσύνην.

Anaxandridas cuidam indigne ferenti, quod cogere tur vrbe exfulare, Ne, inquit, vir optime exhorrescas exfulare ciuitate, sed a iustitia exfulare, horrendum est.

Κάτων ὁ πρεσβύτερος ἔλεγε, τὸν ἀρχόντα ἔχει τὴν δέειν μὴτε ὑπερ τῶν δικῶν λιπαρείσθ, μηδὲ ὑπερ τῶν ἀδικῶν ἐπιπαρῆσθ.

✠ Cato senior dicebat, Magistratum & iudicem nec pro iustis orandum, nec pro iniustis exorandum esse.

Ἐπεὶ Φροσάτης ὁ Πάριον βασιλεὺς ἐπέμψε πρὸς Πομπήϊον, ἀξιῶν ὄρω χρεῖσθαι τῶν Εὐ-

φροσάτη, κελῶν, ἔφη, χρεῖσθαι ὄρω πρὸς Πάριον τῶν δικῶν.

Pompeius Phraati Parthorum regi per legatos ab ipso postulanti, vt in Euphratem Romanæ ditionis terminum esse veller. Imo, inquit, illud magis postulandum, vt Romanorum fines a Parthorum regno iustitia dirimat.

Φωκίων ὁ Ἀθηναῖος ἀξιῶν τὸν Ἀντιπάτερην πειθῆσθαι ἵ τῶν μὴ δικῶν αὐτῶν, Οὐδὲ ἰώσασθ, εἶπεν, Ἀντιπάτερη καὶ φίλων Φωκίων καὶ φίλων ἐδὲν ἀδικῶν δέεισθ ὀφείλειν.

✠ Phocion Atheniensis, Antipatro petenti, vt in gratiā suam faceret quiddam cum iustitia pugnans, Nō potes, inquit, O Antipater, Phocione simul & amico & adulatori vti: Significans, amicum ab amico, quod iniustū fit, petere non debere.

Θαλῆς ἐρωτηθεὶς, πῶς αὐτὸν ἄριστον καὶ δικαιοσύνην εἰσώσασθαι, Ἐάν, ἔφη, ἀλλοίς ἀλλοίς ἐπιμῶσθαι, αὐτῶν μὴ δρῶσθαι.

✠ Thales interrogatus quo pacto optime iustissimeque viuere queamus, Si, inquit, quæ in aliis reprehendim⁹, ea ne faciamus ipsi.

Πλάτων

Πλάτων ἔλεγε, βέλπον εἶναι
τὴν ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν.

Plato dixit, Melius esse
iniuriam accipere, quam iniuriam
facere.

Φίλων ἔφη, βδαιμον, ὀλιγο-
χροῖον εἶναι.

Philo dixit, Violentum
non esse diuturnum.

Δημοσθένης εἶπε, δεῖν ἕτους
ἀπάντας ἔχειν πέντε ἀφρόνοιαν
πᾶσι τῶν ἀδικησάντων, ὡς παρ
αὐτῶν ἐστὶν ἡ φύσις, τὰς ἀπάρας ἀξιώ-
σας πᾶσι αὐτῶν ἐκαστὸν ἔχειν.

Demosthenes dixit. Om-
nes homines eo in iniuria
affectos animo esse debere,
quo erga se, si quid tale ac-
cideret, quisque alios esse
vellet.

Διογένης ἐρωτηθεὶς ποῖα εἴη
ἡμεῖς χαλεπώτερον, εἶπεν· οὐ
μὲν τοῖς ὄρεσιν ἀρκέσειν λέοντες·
οὐ δὲ ταῖς πόλεσι τελεῖσθαι καὶ
συκοφανταί.

Diogenes interrogatus
quænam essent feræ pesti-
mæ, dixit: In montibus visi
& leones, in ciuitatibus au-
tem publicani & sycophan-
tæ.

Τὰ μὲν ἡδέα κατὰ νομίζουσιν
ἄνθρωποι, τὰ δὲ συμφέροντα
ἀνεκαίμην ἔφη Θεοκυδίδης.

¶ Ea pro honestis habent

homines, quæ sunt voluptu-
osa: pro iustis, quæ sunt uti-
lia: dixit Thucydides.

Ὡσαυτὸν οἰκίας, καὶ πολίου, καὶ
τῶν ἄλλων τῶν βίου τινος τὰ κα-
τὰ φύσιν ἐχούσιν εἶναι δεῖν. οὐτὼ
καὶ τῶν πρὸς ἀξίαν τοῖς ἄλλοις καὶ
τοῖς ἑαυτοῦ ἀληθεῖς καὶ δι-
καιοῦς εἶναι παροτρύνει, εἶπε Δη-
μοσθένης.

¶ Ut domus, & nauigii, &
aliarum rerum similium
fundamenta firmissima esse
oportet: ita & actuum
initia fundamentaque vera
& iusta esse conuenit: dixit
Demosthenes.

Δημοκρίτης ἔλεγε, ζημίαν
δεῖν ἀφροσύνην καὶ κέρδος
ἀφροσύνην τὸ μὲν γὰρ ἀπάει ἡμᾶς
λυπεῖν, τὸ δὲ ἀφροσύνην.

Democritus dicebat, Da-
mnum turpi lucro antefere-
rendum esse. Illud enim
semel nos dolore afficere,
hoc vero semper.

Ἀντιφάνης εἶπε, τὰ πονηρὰ
κέρδη τοῖς μὲν ἡδονὰς ἔχουσιν μι-
κράς, τοῖς δὲ λύπας μακράς.

¶ Antiphanes dixit, Mala
lucra breues habere volup-
tates, dolores vero longos.

Μεγίστην ἡδονὴν συμμαχί-
αν εἶναι καὶ βέλποσιν, τὸ τὰ

δικηα πρᾶπειν. εἰθὲς γὰρ καὶ
τῷ θεῷ εὐνοίαν ἔσται μὲν τρέ-
πων. ἔφη Ἰσοκράτης.

✠ Maximum & firmissimū
fœdus est, iusta facere. Con-
sentaneum enim est, iusta
facientibus etiam Deum
bene velle, & cōfœderatum
esse dixit Isocrates.

Θεὸς [ὡς Πλάτων ἔλεγε] δεί-
σας ἐπὶ τῷ γένει ἀνθρώπων, μὴ
δοῦλοῖτο πᾶν, δαρείτω ἀνθρώ-
ποις αἰδῶ τε καὶ δίκην· ἵν' εἴεν
πόλειαν κρημνί τε καὶ δεσμῶν,
φιλίας συναγωγῶν.

✠ Deus (vt Plato dixit) me-
tuens, ne totum genus hu-
manum interiret, donauit
hominibus pudorem & ius-
titiam, vt essent ciuitatum
ornamenta, & vincula, &
amicitiæ conciliatrices.

Ὁ αὐτὸς ἀνέμοσε τῷ δικη-
οπωλῷ, ἔρμει πόλειας.

✠ Idem nominabat Iustitiā
fulcrum, seu ancoram, quæ
sustentat ciuitatem.

Ὁ αὐτὸς ἔφη· Οὐχ ὑπὸ γε
θεοῦ ποτε ἀμειλίτω, ὅς αὖ παρ-
θυμειῶν ἐθέλη δικηὸς γίγνεσθαι,
καὶ εἰς ὅσον δυνάτων ἀνθρώπων,
ὁμοῦσθαι θεῷ.

✠ Idem dixit: Nunquam a
Deo negligitur qui habet
propositum iuste viuendi,
& qui cupit, quantum ho-

mini possibile est, Deo simi-
lis esse.

Ἀριστίδης ὁ δίκαιος ἐρωτη-
θεὶς, πῶς τὸ δίκαιον· τὸ μὴ ἀλ-
λοτριῶν ἐπιθυμεῖν, ἔφη.

✠ Aristides ille iustus inter-
rogatus, quid iustum esset,
Aliena non concupiscere,
respondit.

Πλάτων ἔλεγε· πᾶσαν ἐπιστή-
μην χωρίζομεν δικηοσύνης
καὶ τῆ ἀλλοτρίας, πανουργίαν,
ἀλλ' οὐ σοφίαν εἶναι.

✠ Plato dicebat: Omnem
scientiam, quæ a iustitia &
reliqua virtute seiuncta sit,
calliditatem, & non sapien-
tiam esse.

LOCUS L.

DE LEGIBVS.

Πύθωμον Ἰνὸς ἢ ἀπει-
ποίησαν οἱ Λυκῆργες νό-
μοι τῆ Σπάρτη, Καταφρονεῖν,
ἔφη Ἀγησίλαος, τῆ ἡδονῶν.

✠ Sciscitanti cuidam, quid
Spartanæ ciuitati fructus
attulissent Lycurgi leges,
Agesilaus respondit, volupta-
tatum contemptum.

Ἀγησίλαος, ἐπιζητοῦντός
πιν ἄλλ' ἢ παρὰ Μισσηνίαν
δάρασιν ἐδέξατο, Ὁπλοδο-
τῶνον, ἔφη, παρὰ τοῦ νόμου
εἰρήνην ἀρχὴν ἀσθενῶν. ὁ δ'